

ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 31.10.2013 г.
COM(2013) 752 final

ДОКЛАД ОТ КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И ДО СЪВЕТА
ОТНОСНО ДЕЙНОСТТА ПО ВЗЕМАНЕ И ОТПУСКАНЕ НА ЗАЕМИ В
ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ ПРЕЗ 2012 ГОДИНА

Съдържание

1.	Въведение	3
2.	Операции на Европейския съюз по отпускане на заеми	3
2.1.	Механизъм за финансова подкрепа на платежния баланс	3
2.2.	ЕМФС	5
2.3.	Механизъм за макрофинансова помощ.....	7
2.4.	Механизъм за отпускане на заеми от Евратом.....	8
3.	Дейности на Европейския съюз по вземане на заеми.....	9
3.1.	ПБ.....	10
3.2.	ЕМФС.....	10
3.3.	МФП	10
3.4.	Евратом	11
4.	Европейска инвестиционна банка	11
4.1.	Дейности на ЕИБ по отпускане на заеми.....	11
4.2.	Дейности на ЕИБ по вземане на заеми	12
5.	Осигуряване на финансова стабилност в еврозоната	12
5.1.	Механизъм за отпускане на заеми за Гърция (МОЗГ).....	12
5.2.	Европейски инструмент за финансова стабилност (ЕИФС).....	13
5.3.	Европейски механизъм за стабилност (ЕМС)	13

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Комисията е задължена всяка година да предоставя информация на Европейския парламент и на Съвета относно използването на различните кредитни инструменти на Европейския съюз.

В настоящия доклад се представят операциите по отпускане на заеми за всеки отделен инструмент, както и съответните операции по вземане на заеми, за да бъде изпълнено посоченото изискване за предоставяне на информация.

2. ОПЕРАЦИИ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ ПО ОТПУСКАНЕ НА ЗАЕМИ

Комисията предоставя финансова подкрепа на трети държави и на държавите членки под формата на заеми на двустранна основа, финансирани от капиталовите пазари с обезпечение от бюджета на ЕС, по силата на различни правни актове на Съвета или на Съвета и на Европейския парламент, в зависимост от преследваните цели¹. Съответствието на финансовата подкрепа за трети държави с общите цели на външната дейност на ЕС се гарантира от Комисията и Върховния представител, подпомаган от Европейската служба за външна дейност (ЕСВД).

2.1. Механизъм за финансова подкрепа на платежния баланс

Подкрепата за платежния баланс (ПБ) съгласно член 143 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС) и Регламент (ЕО) № 332/2002 на Съвета от 18 февруари 2002 г. за установяване на механизъм, осигуряващ средносрочна финансова подкрепа за платежния баланс на държавите членки², става под формата на средносрочни заеми, които се отпускат от Съюза, обикновено съпътствани от финансиране от Международния валутен фонд (МВФ) и други международни кредитори като ЕИБ, ЕБВР или Световната банка, или от подпомагане на двустранна основа от държави членки.

Подкрепата за ПБ е с извънреден характер и се отпуска след гласуване с квалифицирано мнозинство от Съвета, като се вземат предвид обстоятелствата при всеки отделен случай. Потенциални получатели на средства са държавите членки извън еврозоната, които изпитват сериозни затруднения по отношение на платежните си баланси. Подкрепата има за цел да облекчи ограниченията по линия на външното финансиране на държавата членка получател и да възстанови доброто състояние на платежния ѝ баланс. Тя се отпуска при изпълнение на условията на икономическата политика, за които е взето решение от Съвета, след консултация с Икономическия и финансов комитет (ИФК) относно проектопрограмата за макроикономически мерки. Подкрепата се договаря между Комисията и държавата членка получател в меморандум за разбирателство (МР) преди сключване на договора за заем. Правят се редовни прегледи на трайното спазване на мерките, заложи в макроикономическата програма, което се явява и условие за изплащането на следващите траншове. От името на Европейския съюз Комисията набира необходимите средства на капиталовите пазари.

¹ Подробно представяне на дейностите на Комисията по вземане и отпускане на заеми се намира на адрес http://ec.europa.eu/economy_finance/eu_borrower/index_en.htm.

² ОВ L 53, 23.2.2002 г., стр. 1.

Комисията редовно докладва на Икономическия и финансов комитет (ИФК) и на Съвета за прилагането на регламента относно ПБ.

Механизмът за подкрепа на платежния баланс беше задействан отново през 2008 г. в отговор на международната икономическа и финансова криза, а максималният размер беше увеличен от 12 млрд. евро на 25 млрд. евро през декември 2008 г.³, като през май 2009 г. беше взето решение за ново повишаване до 50 млрд. евро⁴, за да може ЕС да реагира бързо при допълнителна необходимост от подкрепа за платежния баланс. Към 31 декември 2012 г. беше поет ангажимент за отпускане на общо 14,6 млрд. евро за Унгария⁵, Латвия⁶ и Румъния⁷, от които до края на 2012 г. бяха преведени 13,4 млрд. евро.

В допълнение към сумата от 5 млрд. EUR за подкрепа на платежния баланс, чийто срок изтече на 6 май 2012 г., Съветът взе решение през 2011 г. да предостави превантивна финансова помощ (ПФП) за Румъния в размер на 1,4 млрд. евро⁸. Не са извършвани обаче плащания и срокът на действие на механизма изтече на 31 март 2013 г.

Срокът на финансовата помощ, предоставена на Унгария и Латвия, изтече съответно през ноември 2010 г. и януари 2012 г.

През 2012 г. не са извършвани плащания в рамките на механизма за подкрепа за платежния баланс.

Таблица 1: Подкрепа за платежния баланс към 31.12.2012 г. (в млрд. EUR)

Държава	Отпусната сума	Преведена сума	Възстановена сума	Непогасена сума	Среден срок на падежа на заема (години)
Унгария	6,5	5,5	2,0	3,5	6,1
Латвия	3,1	2,9	0	2,9	6,6
Румъния (ПБ)	5,0	5,0	0	5,0	7,0

³ Регламент (ЕО) № 1360/2008 на Съвета от 2 декември 2008 година за изменение на Регламент (ЕО) № 332/2002 за установяване на механизъм, осигуряващ средносрочна финансова подкрепа за платежния баланс на държавите членки (ОВ L 352, 31.12.2008 г., стр. 11).

⁴ Регламент (ЕО) № 431/2009 на Съвета от 18 май 2009 година за изменение на Регламент (ЕО) № 332/2002 за установяване на механизъм, осигуряващ средносрочна финансова подкрепа за платежния баланс на държавите членки (ОВ L 128, 27.5.2009 г., стр. 1).

⁵ Решение 2009/102/ЕО на Съвета от 4 ноември 2008 г.

⁶ Решение 2009/290/ЕО на Съвета от 20 януари 2009 г.

⁷ Решение 2009/459/ЕО на Съвета от 6 май 2009 г.

⁸ Решение 2011/288/ЕС на Съвета от 12 май 2011 г. за предоставяне на превантивна средносрочна финансова помощ от ЕС на Румъния (ОВ L 132, 19.5.2011 г., стр. 15).

Румъния (ПФП)	1,4	0	0	0,0	0
Общо	16,0	13,4	2,0	11,4	

2.2. ЕМФС

С Регламент (ЕС) № 407/2010 на Съвета от 11 май 2010 г. беше създаден Европейският механизъм за финансово стабилизиране (ЕМФС) на основание член 122, параграф 2⁹. ЕМФС е изцяло финансиран от бюджета на ЕС и има общ кредитен капацитет в размер до 60 млрд. евро.

Потенциалните бенефициери за помощта по ЕМФС са държавите членки от еврозоната, които са изправени пред затруднения в резултат на сериозно влошаване на международната икономическа и финансова конюнктура. Използването на ЕМФС е обвързано с изпълнението на изисквания в контекста на програма за икономическо и финансово преустройство съгласно договореното в меморандум за разбирателство, сключен между Комисията и държавата членка получател. Следваният при него процес на вземане на решения е подобен на този при подкрепата за платежния баланс. Оценката на финансовите нужди и редовното наблюдение на изпълнението на програмата се извършват в консултация с ЕЦБ най-малко веднъж на всеки шест месеца, що се отнася до общите условия на икономическата политика, заложили в програмата за икономическо и финансово преустройство, и на всеки три месеца — що се отнася до проверката на изпълнението от страна на държавата членка на условията за икономическата политика, с които е обвързана подкрепата. В случай, че са необходими промени в програмата за икономическо и финансово преустройство, те се обсъждат с държавата членка получател. Съветът взема решение с квалифицирано мнозинство по предложение на Комисията относно евентуални корекции, които трябва да бъдат направени в първоначалните общи условия на икономическата политика, и одобрява преразгледаната програма за икономическо и финансово преустройство, подготвена от държавата членка получател.

Комисията докладва редовно на ИФК и на Съвета за прилагането на Регламента относно ЕМФС, както и за актуалността на извънредните обстоятелства, обосноваващи неговото приемане.

Европейският механизъм за финансово стабилизиране (ЕМФС) беше задействан през 2011 г. за Ирландия и Португалия с поемането на ангажимент за отпускане на заем в размер съответно до 22,5 млрд. евро и до 26 млрд. евро за тези две държави получатели. Общият размер на поетите задължения, включително участието на ЕИФС, МВФ и други държави членки, е съответно до 85 млрд. EUR и до 78 млрд. евро:

Таблица 2: Разбивка на поетите задължения (в млрд. EUR)

Държава	ЕМФС	ЕИФС	МВФ	Други	Общо
---------	------	------	-----	-------	------

⁹ В член 122, параграф 2 от ДФЕС се предвижда финансова подкрепа за държави членки, които изпитват трудности поради извънредни обстоятелства извън техния контрол.

Ирландия	22,5	17,7	22,5	22,3*	85
Португалия	26,0	26,0	26,0		78
Общо	48,5	43,7	48,5	22,3	163

* 4,8 млрд. евро от други държави членки (Обединеното кралство, Швеция и Дания) и 17,5 млрд. евро от ирландската държава.

Освен това, в съответствие с декларацията на държавните и правителствените ръководители от еврозоната и институциите на ЕС от 21 юли 2011 г. беше взето решение за удължаване на срока до падежа¹⁰ и за намаляване на лихвения марж¹¹, което бе приложено с обратна сила спрямо всички отпуснати траншове по заемите.

В съответствие с Решение 2011/77/ЕС¹² на Съвета и Решение 2011/344/ЕС¹³ на Съвета, през 2012 г. бяха преведени 7800 млн. евро на Ирландия и 8000 млн. евро на Португалия. Остатъчната сума по инструмента в края на 2012 г. възлиза на 43 800 млн. евро.

¹⁰ Решение за изпълнение № 2013/313/ЕС на Съвета от 21 юни 2013 г. за изменение на Решение за изпълнение 2011/77/ЕС (Ирландия) (ОВ L 173, 26.6.2013 г., стр. 40), и Решение за изпълнение № 2013/323/ЕС на Съвета от 21 юни 2013 г. за изменение на Решение за изпълнение 2011/344/ЕС (Португалия), (ОВ L 175, 27.6.2013 г., стр. 47).

¹¹ Решение за изпълнение 2011/682/ЕС на Съвета от 11 октомври 2011 г. за изменение на Решение за изпълнение 2011/77/ЕС (Ирландия) (ОJ L 269, 14.10.2011 г., стр. 31) и Решение за изпълнение 2011/683/ЕС на Съвета от 11 октомври 2011 г. за изменение на Решение за изпълнение 2011/344/ЕС (Португалия), (ОВ L 269, 14.10.2011 г., стр. 32).

¹² Решение за изпълнение 2011/77/ЕС на Съвета от 7 декември 2010 г. за предоставяне на финансова помощ за Ирландия от страна на Съюза (ОВ L 30, 4.2.2011 г., стр. 34).

¹³ Решение за изпълнение 2011/344/ЕС на Съвета от 30 май 2011 г. за предоставяне на финансова помощ за Португалия от страна на Съюза (ОВ L 159, 30.5.2011 г., стр. 88).

Таблица 3: Преведени суми по заеми по Европейския механизъм за финансово стабилизиране (ЕМФС) през 2012 г. (в млн. EUR)

Държава	Решение	Отпусната сума	Дата на транша	Преведена сума	Купон	Падеж	Среден срок до падежа на заема (години)
Ирландия	2011/77/ЕС	22 500	16.1.2012 г.	1 500	3,75 %	4.4.2042 г.	10,2
			5.3.2012 г.	3 000	3,375 %	4.4.2032 г.	11,8
			3.7.2012 г.	2 300	2,875 %	4.4.2028 г.	12,3
			30.10.2012 г.	1 000	2,50 %	4.11.2027 г.	12,4
Междинна сума				7 800			12,4
Португалия	2011/344/ЕС	26 000	16.1.2012 г.	1 500	3,75 %	4.4.2042 г.	10,9
			24.4.2012 г.	1 800	3,375 %	5.4.2038 г.	12,5
			4.5.2012 г.	2 700	2,75 %	4.4.2022 г.	12,2
			30.10.2012 г.	2 000	2,50 %	4.11.2027 г.	12,4
Междинна сума				8 000			12,4
Общо		48 500		15 800			

2.3. Механизъм за макрофинансова помощ

Макрофинансовата помощ (МФП) се предоставя с цел подпомагане на държавите кандидатки, държавите потенциални кандидатки и съседните на ЕС държави при разрешаването на краткосрочните проблеми, свързани с платежния баланс, стабилизирането на публичните финанси и насърчаването на структурните реформи. МФП се предоставя извънредно и временно и се основава на строги изисквания по отношение на икономическата политика. Операциите на МФП по предоставяне на заеми обикновено допълват консолидационните програми на МВФ. МФП може да се отпуска под формата на заеми и/или безвъзмездни средства.

Ако държава получател не спазва задълженията си за погасяване, Комисията може да прибегне до Гаранционния фонд за външни дейности¹⁴ и погасяването на съответния отпуснат от Комисията заем става със средства от него¹⁵.

Подробна информация относно операциите за МФП има в годишния Доклад на Комисията до Европейския парламент и Съвета относно предоставянето на макрофинансова помощ за трети държави¹⁶.

¹⁴ Вж. Регламент (ЕО, Евратом) № 480/2009 на Съвета. Досега не е регистрирано просрочено плащане по заемите в рамките на МФП.

¹⁵ Въпреки че погасяването на заема се покрива като цяло от бюджета на ЕС, Гаранционният фонд действа като ликвиден буфер, който защитава бюджета на ЕС срещу риска от предявяване на вземания в резултат на просрочени плащания. За доклада относно работата на фонда вж. COM(2010)418 и придружаващия работен документ на службите на Комисията (SEC(2010) 968).

През 2012 г. бе завършена операцията за предоставяне на МФП на Армения, която бе приета през 2009 г.¹⁷ Частта от помощта под формата на заем във втория и последен транш в размер на 39 млн. евро беше изплатена на арменските власти през февруари 2012 г. Първият транш и безвъзмездната част от втория транш бяха изплатени през 2011 г. С това е завършена операцията за МФП за 100 млн. евро, включваща 65 млн. евро под формата на заеми и 35 млн. евро като безвъзмездна помощ.

Що се отнася до МФП за Молдова¹⁸, състояща се от безвъзмездна помощ в размер на 90 млн. евро, Комисията отпусна третия и последен транш (30 млн. евро) през април 2012 г.

Предоставянето на одобрената през 2010 г. МФП за Украйна¹⁹, която в комбинация с наличните средства от одобрената през 2002 г. предходна макрофинансова помощ, възлиза на 610 млн. евро под формата на заеми, се забави допълнително през 2012 г. поради необходимостта от постигане на съгласие с украинските власти по някои условия на меморандума за разбирателство, както и поради факта, че програмата на МВФ се отклони от заложените срокове и изтече през декември 2012 г. В средата на 2012 г. беше постигнато съгласие относно меморандума за разбирателство и той беше подписан в рамките на срещата на върха Украйна—ЕС през февруари 2013 г. Все пак плащането на първия транш от тази операция за МФП продължава да зависи от постигането на съгласие между украинските власти и МВФ относно нова програма за финансова помощ.

Що се отнася до одобрената през 2009 г. МФП за Босна и Херцеговина²⁰ (възлизаща общо на 100 милиона евро под формата на заеми), валидността на меморандума за разбирателство и споразумението за заем бе удължена с една година до ноември 2013 г. Първият транш от тази операция в размер на 50 млн. евро бе изплатен през февруари 2013 г.

През 2012 г. Европейският парламент и Съветът обсъдиха две законодателни предложения за нови операции по линия на МФП, които бяха одобрени от Комисията през 2011 г.: предложение за разширяване на обхвата на МФП до Грузия със заем от 23 млн. евро и безвъзмездна помощ в размер на 23 млн. евро и предложение за разширяване на извънредна²¹ МФП до Киргизката република със заем от 15 млн. евро и с безвъзмездна помощ в размер на 15 млн. евро. Решението за Грузия бе прието през август 2013 г.

2.4. Механизъм за отпускане на заеми от Евратом

Механизмът за отпускане на заеми от Евратом може да се използва за финансиране на проекти в държавите членки (Решение 77/270/Евратом на Съвета) или в някои трети държави — Украйна, Русия или Армения (Решение 94/179/Евратом на Съвета).

¹⁶ COM(2013) 426 и SWD(2013)211.

¹⁷ Решение 2009/890/ЕО на Съвета от 30 ноември 2009 г.

¹⁸ Решение 938/2010/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 7 септември 2010 г.

¹⁹ Решение 388/2010/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 7 юли 2010 г.

²⁰ Решение 2009/891/ЕО на Съвета от 30 ноември 2009 г.

²¹ „Извънредна“ в смисъл, че се предоставя на страна извън обичайния географски обхват на МФП, т.е. страни кандидатки/потенциални кандидатки и съседните на ЕС държави.

През 1990 г. Съветът определи максимален размер на заемите от 4 млрд. EUR, от които около 3,4 млрд. евро вече са одобрени, а средствата — преведени. През 2002 г. Комисията предложи повишаване на максималния размер на заемите до 6 млрд. евро, но Съветът отложи своето решение докато плащанията достигат 3,8 млрд. евро.

Продължават обсъжданията за заем в размер на 300 млн. EUR за Украйна, който ще бъде насочен към модернизацията на съществуващите ядрени съоръжения.

През 2012 г. не са вземани решения за отпускане на заеми и не са извършвани плащания по механизма за отпускане на заеми от Евратом.

3. ДЕЙНОСТИ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ ПО ВЗЕМАНЕ НА ЗАЕМИ

С цел да се финансират отпусканите заеми, одобрени от Съвета, Комисията е оправомощена да заема средства от капиталовите пазари от името на Европейския съюз и Евратом. Операциите по вземане и отпускане на заеми се осъществяват като операция от вида „back-to-back“ (вземане на заем за рефинансиране на друг заем), с което се гарантира, че бюджетът на ЕС не поема лихвен или валутен риск²². На оставащите за изплащане задължения по получени заеми съответстват оставащите за събиране вземания по отпуснати такива.

Таблица 4: Общ размер на взетите от Европейския съюз заеми — оставащи за погасяване суми по главниците⁽¹⁾ (млн. EUR)

	ЕОВС в ликвидация(1) (2)	Евратом (1)	БП	МФП	ЕМФС	Общо
2008 г.	266	484	2 000	654		3 404
2009 г.	214	481	9 200	584		10 479
2010 г.	219	466	12 050	500		13 235
2011 г.	225	447	11 400	590	28 000	40 662
2012 г.	183	423	11 400	545	43 800	56 351

(1)Използвани са валутните курсове към 31 декември на всяка от посочените години.

(2)Европейската общност за въглища и стомана (ЕОВС) е в ликвидация от 2002 г. Падежът на последната облигация, емитирана от ЕОВС, е през 2019 г.

3.1. ПБ

През 2012 г. не са вземани заеми от пазара във връзка с механизма за подкрепа на платежния баланс.

²²

Регламентът за ЕМФС позволява да се прибегне до предварително финансиране, тъй като оправомощава Комисията „да предприеме заемане на средства на капиталовите пазари или от финансови институции в най-подходящия момент между планираните изплащания, така че да оптимизира разходите по финансирането и да запази репутацията си на емитент на Съюза на пазарите.“ Произтичащите от това разходи за изпълнение обаче се поемат от заемополучателя.

3.2. ЕМФС

През 2012 г. бяха набрани 15,8 млрд. евро посредством шест референтни облигации на ЕС (с „референтни облигации“ се обозначават облигации с остатъчен номинален размер от 1 млрд. евро или повече за всяка серия облигации).

Търсенето на тези облигации на ЕС на пазара беше голямо, в резултат на което бяха записани облигации, надхвърлящи значително размера на емисията. Всички основни групи инвеститори, и по-специално дългосрочните инвеститори (инвестиционни фондове, управители на активи, застрахователни и пенсионни фондове), както и официални институции, закупили от тези облигации на ЕС.

Облигациите на ЕС се представят успешно и на вторичния пазар, което затвърди позициите на ЕС като сериозен емитент на референтни облигации. Съгласно нашите изчисления и като се използват изходни данни от 22 банки оборотът на референтните облигации на ЕС на вторичния пазар бе 50 млрд. евро през 2012 г. (спрямо 40 млрд. евро през 2011 г.).

Таблица 5: Обзор на операциите по финансиране и изплащания на суми по заеми в рамките на ЕМФС (в млрд. EUR)

Държава	Дата на емитиране	Падеж	Размер
Ирландия (1,5), Португалия (1,5)	16.1.2012 г.	4.4.2042 г.	3,00
Ирландия	5.3.2012 г.	4.4.2032 г.	3,00
Португалия	24.4.2012 г.	5.4.2038 г.	1,80
Португалия	4.5.2012 г.	4.4.2022 г.	2,70
Ирландия	3.7.2012 г.	4.4.2028 г.	2,30
Ирландия (1), Португалия (2)	30.10.2012 г.	4.11.2027 г.	3,00
Общо			15,80

Общата сума на събраните средства по ЕМФС в края на 2012 г. възлиза на 43,8 млрд. евро.

3.3. МФП

През 2012 г. бе изпълнена успешно една операция по вземане на заем (39 млн. евро за Армения).

Таблица 6: Частно пласиране на ценни книжа, извършено от ЕС през 2012 г. (в млн. EUR)

Държава	Описание	Дата на емитиране	Дата на падежа	Размер

Армения	SSD EU 3.137/2026	9.2.2012 г.	4.12.2026 г.	39
Общо				39

3.4. Евратом

През 2012 г. не беше извършена нито една операция по вземане на заеми от Евратом.

4. ЕВРОПЕЙСКА ИНВЕСТИЦИОННА БАНКА

4.1. Дейности на ЕИБ по отпускане на заеми

ЕИБ осигурява финансиране или *пряко* за индивидуалните инвестиционни проекти, или *чрез финансови посредници* за по-малки по мащаб проекти на МСП или на местните власти и общините. ЕИБ осигурява също и гаранции по заеми, техническа помощ и рисков капитал.

През 2012 г. ЕИБ подписа споразумения за финансиране на обща стойност 52,2 млрд. евро (спрямо 61 млрд. евро през 2011 г.).

Финансирането в държавите членки на ЕС възлиза на 44,8 млрд. евро. Тази сума не е обезпечена с гаранции от ЕС; извън ЕС бяха договорени 7,4 млрд. евро, от които 4 млрд. евро в рамките на външния мандат на ЕИБ, обезпечени с гаранции от ЕС.

След влизането в сила в края на 2012 г. на решението на държавите членки за увеличение с 10 милиарда евро на внесения капитал на ЕИБ, се очаква сумата на отпуснатите от нея заеми да нарасне с 60 млрд. евро в периода 2013—2015 г.

Дейностите на ЕИБ по финансиране оказват въздействие върху бюджета на ЕС, когато са придружени от обезпечения от ЕС. Такъв е случаят със:

– заеми от ЕИБ, извършени в рамките на външния мандат (обхващащ държавите в процес на присъединяване, съседните държави и партньорски държави, Азия и Латинска Америка, Южна Африка, както и мандат по изменението на климата), се ползват от обезпечение от бюджета на ЕС, покриващо политически и суверенни рискове. През втората половина на 2013 г. Комисията ще излезе с отделен доклад за дейността на ЕИБ по външно кредитиране.

– механизми за финансиране с поделение на риска, включващи използването на бюджета на ЕС за подпомагане на политиките на ЕС (например механизмът за финансиране с поделение на риска за научноизследователски и развойни проекти и инициативата за облигации за проекти).

4.2. Дейности на ЕИБ по вземане на заеми

Като се има предвид пазарната нестабилност, рискът от неизпълнение остана висок през цялата година, особено при големите сделки. Сериозното търсене на облигации на ЕИБ първоначално доведе до стесняване на по-краткосрочните спредове, особено в евро. Рейтинговите агенции запазиха оценката AAA на банката под влияние на

плановите за увеличаване на капитала, за разлика от други аналогични европейски структури на наднационално равнище, които не постигнаха подобен резултат.

С гъвкавото си лавиране при създадите се пазарни условия банката успя да завърши първоначално предвидената програма за финансиране в размер на 60 млрд. евро още през септември и продължи да се възползва от възможностите за емитиране на привлекателни равнища, докато пазарите не станаха по-малко ликвидни към края на годината. Дейността на ЕИБ по вземане на заеми през 2012 г. възлиза на 71,3 млрд. евро със среден матуритет 8,4 години.

5. ОСИГУРЯВАНЕ НА ФИНАНСОВА СТАБИЛНОСТ В ЕВРОЗОНАТА

В отговор на глобалната икономическа и финансова криза Съветът и държавите членки от еврозоната одобриха мерки за запазване на финансовата стабилност в еврозоната и в Европа като цяло. Тези мерки са описани по-долу. Те не са гарантирани от бюджета на ЕС.

5.1. Механизъм за отпускане на заеми за Гърция (МОЗГ)

След постигнатото на 2 май 2010 г.²³ с единодушие съгласие на финансовите министри от еврозоната за оказване на подкрепа на Гърция, беше създадена тригодишна съвместна програма с МВФ, съдържаща финансов пакет в размер на 110 млрд. евро с цел подпомагане на Гърция. Програмата беше придружена от строги изисквания по отношение на политиката²⁴, договорени с гръцките органи от Комисията и МВФ с участието на ЕЦБ. Първоначалният финансов пакет, състоящ се от 80 милиарда евро – от държавите членки от еврозоната и 30 млрд. евро, ангажирани по линия на МВФ, в крайна сметка беше намален с 2,7 млрд. евро, като се има предвид, че Словакия реши да не участва и че Ирландия и Португалия се оттеглиха от механизма за отпускане на заеми за Гърция, като същевременно търсят финансова помощ за себе си. Заемите, отпуснати от държавите членки от еврозоната по тази първа програма, възлизат на 52,9 млрд. евро и на 20,1 млрд. евро, отпуснати от Международния валутен фонд.

Финансовите условия на механизма бяха коригирани през декември 2012 г. Крайният матуритет бе удължен до 30 години, като същевременно се запази десетгодишният гратисен период. Освен това маржът е намален на 0,5 %. Маржът от 1,5 % обаче ще продължи да се прилага по отношение на суми, дължими на държавите членки от еврозоната по силата на пълна финансова помощ програма, финансирана от ЕИФС и ЕМФС.

На 14 март 2012 г. министрите на финансите на държавите от еврозоната и МВФ одобриха втората програма за икономически корекции, като бяха добавени 130 млрд. евро към непреведените суми на първата програма. Тази втора програма предвижда

²³ Подкрепата се предоставя чрез двустранни заеми от останалите държави членки от еврозоната, обединени в пакет от Комисията, съгласно условията, описани в изявлението им от 11 април 2010 г.

²⁴ Основните елементи на изискванията за политика са заложили в Решение на Съвета от 10 май 2010 година, отправено към Гърция с оглед засилване и задълбочаване на фискалния надзор и за предизвестие за Гърция за предприемане на преценените за необходими мерки за коригирането на прекомерния дефицит (2010/320/ЕС). Условията са по-подробно описани в меморандум за разбирателство, сключен между гръцките власти и Комисията от името на държавите членки от еврозоната.

следователно обща финансова помощ в размер на 164,5 млрд. евро, като МВФ допринася с 19,8 млрд. евро. Докато първата програма беше създадена като Споразумение между кредиторите от окрупнени двустранни заеми от подкрепящите държави членки от еврозоната, като Комисията осигури координация и управление, втората се финансира от Европейския инструмент за финансова стабилност.

Към 31 декември 2012 г. общият размер на плащанията за Гърция възлиза на 182,9 млрд. евро²⁵.

5.2. Европейски инструмент за финансова стабилност (ЕИФС)

Европейският инструмент за финансова стабилност (ЕИФС) бе създаден от държавите членки от еврозоната като регистрирано в Люксембург дружество, което е тяхна собственост, с решения, взети на 9 май 2010 г. в рамките на Съвета по икономически и финансови въпроси.

Той беше замислен като временен спасителен механизъм за предоставяне на заеми на изпаднали в затруднение държави членки от еврозоната чрез емитиране на облигации, гарантирани от държавите членки от еврозоната. През октомври 2010 г. беше решено да се създаде постоянен спасителен механизъм — Европейският механизъм за стабилност (ЕМС).

5.3. Европейски механизъм за стабилност (ЕМС)

На 2 февруари 2012 г. беше договорено създаването на нов постоянен механизъм за действие при кризи — Европейският механизъм за стабилност (ЕМС). Той започна официално да действа на 8 октомври 2012 г. Механизмът следва да поеме задачите, които понастоящем се изпълняват от Европейския инструмент за финансова стабилност, като предоставя при необходимост финансова помощ на държавите членки от еврозоната, с максимален капацитет за отпускане на заеми от 500 млрд. евро заеми. Общият таван на ЕИФС и ЕМС е определен на 700 млрд. EUR. Уставният капитал възлиза на 700 милиарда EUR, от които 80 милиарда евро под формата на внесен капитал от държавите членки от еврозоната. Записването на внесения капитал е планирано да бъде направено посредством пет вноски, които трябва да бъдат попълнени от първата половина на 2014 г. Уставният, но невнесен капитал, може да бъде привлечен, за да бъде възстановено нивото на внесения капитал, ако последното е намалено поради абсорбиране на загуби. В периода на привличането на капитала следва да се поддържа минимално съотношение от 15 % между внесения капитал и остатъчната сума по емисията от ЕМС; внесеният капитал не може да бъде използван за отпускане на заеми — той се инвестира във висококачествени ликвидни активи.

От октомври 2012 г. ЕМС²⁶ следва да бъде основният инструмент за финансиране на нови програми.

²⁵ Повече подробности относно механизма за отпускане на заеми за Гърция могат да бъдат намерени на адрес http://ec.europa.eu/economy_finance/assistance_eu_ms/greek_loan_facility.

²⁶ За повече подробности относно ЕМС вж. <http://esm.europa.eu>.